

MINISTER PRETI PRI PREDSEDNIKU VLADE

Pogajanja med sindikati in vlado o omejeni reformi državne uprave

Pogajanja se morajo predvidoma zaključiti do srede - Različna stališča sindikalnih organizacij - Poročila ministrov in podtajnikov na komisijah senata

RIM, 16. — Predsednik vlade Moro je sprejel ministra za reformo uprave Pretija. Po razgovoru je Preti dejal novinarjem, da je Moru poročal o izidu razgovorov s sindikalnimi organizacijami, ter da ga je predsednik vlade pozval, naj nadaljuje razgovore v okviru navodil, ki so bila sprejeta prejšnjega dne.

nji teden na sestanku prizade-
lih ministrov. Moro ga je po-
val, naj zaključi razgovore do
vlade, da se začne pogajanja, na
katerih bodo proučili pogoje posa-
mem sektorjev.

Prvih dveh dni sredine, in je izrazil željo, naj bi prišlo do sporazuma med sindikati. Preti je nato izjavil, da se mu zdi, da nekateri sindikati, ki so organizirani izven Srbije, ki niso nasprotni vladni politiki, niso stališčem drugih sindikalnih organizacij pa je tudi oddaljeno, vendar ni neverjetno, da se do srednje stvari uravnoteženo razvije.

V bistvu gre torej za različna stališča med CISL in UIL na eni strani, na drugi strani, o čemer priča tudi poročilo o sestanku tajništva prizadetih sindikalnih organizacij CGIL, v katerem se govori o različnih stališčih v različnih socialističnih krogih, da socialisti niso odobrili uradnega poročila CISL in UIL optimistični izjavi, o zavrnitvi uslužbenцев, in da bo socialistična struja v CGIL izdala posebno ločeno sporočilo.

Iz svih teh razliĝnih sporovih je teŝko razbrati, za katera sporna vpraŝanja gre, kaŝe pa, da se je vladni osmetek zakona omejeval samo na kategorijo viŝjih uradnikov in predvideva postopno zniŝanje na 20 odstotkov njih števila. Tak razlog, da ne bi imeli nje ogledati, ne bode pa ispolnjeval izpraznjenih mest. CISIS in UIL sta menda to privolila.

TI DAN OBISKA V ARGENTINI

predsjednikom Saragatom

tiškim predsednikom

Argentine ter ugotovili veliko za-
nimanje Argentine za tak inšti-
tut.
Nato so razpravljali o dvostran-
skih odnosih, o trgovinski izmenja-
vi in o italijanski pomoči za raz-

**Preprečen poskus
državnega udara
v Iraku?**

KAIRO, 18. — Predsednik iraške vlade Arif Abdel Razak je prišel danes nenadoma v Kairo skupno s svojo ženo in petimi otroki ter s petimi visokimi častniki.

cljarjev ter zagotovila podobno pomoč tudi za prihodnje leto. Govorja je bilo tudi o zasebnih investicijah, o tehnični pomoči, letalskih prevezih, dvostranskem priznanju diplom in pouku italijanščine v ar-

Predsednik republike Saragat je dopoldne položil venec na spomenik argentinskega narodnega junaka iz osvobodilna vojn gen. Josea San Martina, nato se je v villi Rosada sestal s predsednikom

V New Yorku
samo en dnevnik

se trudijo

Pakistanom

**poje - Pozitivna
proti Jugoslaviji**

... i da materijal se prikupio u pozitivni rezultati. Sovjetska zvezda je prav tako odobrila odlotte nekaterih plačil, kar bo oajšalo izvajanje gospodarske reforme in prispevalo k nadaljnjemu napredku gospodarskih odnosov med

Zaskrbljenost Jugoslavije za se-
lanje stanje na svetu se odraža
udi v skupnem sporočilu ob obisku
nunanjega ministra Kenije Murun-
lija, ki je danes odpotoval iz Jugo-
lavije. Državni tajnik za zunanje

...deve Marko Nikezić in zunanji
minister Murundi sta v razgovorih
iscudarila nujnost ustavitve bom-
bardiranja Severnega Vietnama in
vadeležbo vseh zainteresiranih, vstev-
ni zastopnikov narodnoosvobodilne
fronte, pri pogajanjih kot pozni

a rešitev vietnamskega spora. Glede indijsko - pakistanskega spora menita ministra, da je nujno potrebno umakniti čete in spoštovati porazum o prekinitvi ognja v Kašmir. Ministra sta še posebnooudarila važnost druge protorne

organizacije pri reševanju rodnih praprašanj, in da je trajen mir moč doseči samo v pogojih splošne in popolne razorožitve. Ministra ta potrdila privrženost njenih vlad celotno, sprejetih na konferencah istovrstnih, izjeda, razpisov, v

pravim i vladnim poglavajev. Beogradu in Kairu in izrazila pripravljenost svojih vlad, da pomagata pravilni borbi narodov Angole, Mozambika, portugalske Gvineje in drugih krajev Afrike. Obsojila sta diskriminacijsko politiko

Južnoafriški republikanci in izrazna askrbljenost zaradi sedanjega razvoja v Rodeziji.

Nenavadna predvolilna kampanja v Zah. Nemčiji

Posledica stališča Pariza do meje na Odri in Nisi

O žolčnosti medsebojnih predvolilnih napadov okrog istega programa - Osuplost strankarskih voditeljev spričo nepričakovane vesti iz Pariza - Socialdemokrat Wehner pripisuje krivdo nesposobnosti vlade

Zadnji teden pred zahodnonemškimi parlamentarnimi volitvami, je v Bonnu označen s dokajšnjim dvigom politične temperature. Politiki najrazličnejših strankarskih pripadnosti so trenutno potisnili ob stran vsa običajna medsebojna obračunavanja, ves bes svojih predvolilnih filipik pa usmerili proti — Parizu.

Prilicnost je namreč bilo, da bodo omenjeni svojo predvolilno kampanjo tembolj prejemali, da strankarsko žolčnost, kolikor hitreje se bliža dan volitev, 19. septembra. Obstajalo je tudi mnenje, da bo pridobivanje zaupanja, se pravi glasov volitev, potekal na tradicionalen način v obliki neposrednih polemik med voditelji posameznih strank. To pot bi bilo se prav posebno zanimivo, če upoštevamo, da se strankarski programi vsaj obeh največjih strank med seboj sploh ne razlikujejo.

Kot je bil to primer v sami kampanji preteklih tednov, se je tudi v teh zadnjih dneh pričakovalo, da bo osnovo predvolilnih nastopov predstavljalo razčlebovanje pojmov o tem, katera stranka se je na primer prva zavežala zavzeti za sprejetje nekakega ukrepa ali nega zakona, nekakega ukrepa ali postavila neko določeno tezo v pogledu nekakega znanja, oziroma notranjega znanja.

Bili so nadejati storišni napori, da bi se argumentirano dokazalo, kdo je koga posnel ali kdo je za kom capljil v teh zadnjih dveh desetletjih, a se prav posebno zadnja leta. Takšne polemike glede političnih plagiatov — čeprav se vrte v nekakšnem začaranem krogu — bi namreč utegnile biti za zahodnonemške poslance kar zanimive.

Nenadoma pa so preteklo soboto, komaj osem dni pred dnevnimi volitvami, to vdušje vzmirile ne predvidene vesti iz Francije.

Poljski premier Cyrankiewicz, ki je prejšnji petek na načelu vladne delegacije dopotoval v Pariz, je 29. prvem sestanku s predsednikom de Gaulleom izjavil, da se Francija strinja z zahodnimi mejami Poljske. V Bonnu je to odjeknilo kot bomba.

Osuplost voditeljev vseh zahodnonemških strank je bila spričo tega tako popolna, da se danes ni opaziti nobenih znakov njenega zmanjšanja. Pariz je ponovno zadal močan udarec eni od osnovnih postavk zahodnonemške politike, izražene v nepriznavanju meje na Odri in Nisi ter bonkskim težnjam, da bi priključila svojemu ozemlju Demokratično republiko Nemčijo in zahodna poljska področja.

Prvo reakcijo Bonna je moč omeniti s približno naslednjim nje govornim stališčem: neverjetno je, da bi Francija kot zaveznik zahodne Nemčije mogla podpirati poljska stališča. Predstavniki vladne pa je Cyrankiewiczovo izjavo označil kot »epretirano izkoriščanje pravic gosta« in kot epizodsko zapletanje odnosov med Francijo in Nemčijo.

Da bi se med množicami volitev, katerim vse stranke sedanjega Bundestaga obljubljajo enotno Nemčijo v mejah iz leta 1937, vsaj kolikor toliko zmanjšal skraj-

no neprijeten vtis, povzročen od omenjene vesti, je Bonn poleg omenjene izjave aktiviral še vse svoje diplomatske kanale s Parizom. Tako nekako, kot bi se hotelo ustvariti vtis, da bo Pariz že v najkrajšem času demantiral Cyrankiewiczove besede.

Kmalu pa je postalo očito, da Pariz trenutno ne bo upošteval bonkskih želja, kakor tudi, da ne namerava tega uradno komentirati. Francosko odlikanje odgovora na uradno postavljeno zahodnonemsko vprašanje (in to prav v teh »dramatičnih« predvolilnih trenutkih) pravzaprav tako predstavljajo nekakšen odgovor. Še posebej, ker je v tistem v Bonnu prišla vest, kako sta premier Cyrankiewicz in Pompidou skupno poudarila, da je »stoletno prijateljstvo med obema deželama važen element ravnotežja in miru v Evropi«.

Zmeda v senci francosko-poljskih meddržavnih razgovorov, pa v Bonnu še kar naprej raste. In tako so voditelji vseh štirih strank, ki so zastopane v Bundestagu, prejšnji ponedeljek v teku dnevne televizijske oddaje med sabo prekrizali meče izključno in samo v zvezi s politiko Pariza. Ki trenutno predstavlja najbolj bolečo točko.

Socialdemokrat Wehner je krivdo za pariske dogodke pripisoval bonksi vladi, pri čemer je postavil vprašanje, kaj je leta storišila, da bi jo prepredila. Namestnik kancelarja, Mende, pa je, braneč vlado, izjavil, da je ta že stiriinast dni pred odhodom Cyrankiewicza v Pariz storišila ustrezne korake, da bi francosko vlado opozorila na delikatnost morebitne diskusije o nemških mejah. Rezultat pa da je bil enak ničli.

Poljsko-francoski razgovori in pa prisrčnost, s katero je poljska vladna delegacija bila sprejeta povsod na svoji poti po Franciji, so bili na Renu sprejeti kot pravzaprav še drugi močan udarec, ki ga je Pariz v zadnjih dneh nameril proti Bonnu. Kot prvi tak udarec smatra Bonnski tiskovni konferenčni »Rij« in »pretekli« teden imel francoski predsednik republike, Napoved generala de Gaulle o možnosti, da Francija leta 1969 izstopi iz NATO, je povzročila silno ogorčenje v vseh vladnih ter opozicijskih krogih Zvezne republike Nemčije.

Vse to je voditelje bonkskih strank privedlo do tega, da skušajo zdaj doleteti s tem v zvezi neko skupno stališče: nova vlada, ki se bo prihodnji teden sestavila na osnovi volilnih rezultatov, bo takoj morala pristopiti k »zaresnim« razgovorom s Parizom in pregledati celotno dosedanja zahodnonemška politika v odnosu do Francije.

Obenem s tem je bilo, v kolikor bo prav danes britanski zunanji minister Stewart odpotoval v Varšavo in v Prago, tudi Londonu odposlano ustrezno resno zavezo opozorilo.

V Bonnu namreč pričakujejo, da bo šef v razgovorih, ki jih bo šef Foreing Officea imel na Poljskem, glavno temo predstavljala meja na Odri in Nisi. Trenutno stališče generala de Gaulle — smatrat krogi okrog bonkske

V Pakistanu se je začela mobilizacija sposobnih za »sveto vojno« v Kašmiru. Na sliki vidimo poglavarja nekega plemena, kako spodbuja prebivalstvo k borbi

ČLOVEK JE ŠE VEDNO MOČNO ODVIŠEN OD NARAVE

O naravnih pogojih nevšečnega pojava preveč deževnih in hladnih let

Letošnje slabo vreme v Avstriji, Nemčiji, Švici, Franciji, v južnih predelih Skandinavije in tudi pri nas - Razmerje med padavinami in v prejšnjih letih in letos - Kaj so ugotovili na kongresu klimatologov v Stockholmu Zanimive ugotovitve dr. Zawadila, dunajskega meteorologa

Kakšno slabo vreme je letos bilo v Avstriji, toda tudi v Nemčiji, Švici, Franciji, severni Italiji ter v južnih predelih Skandinavije, si lahko predstavimo samo, ko izvedemo, kolikšne so bile padavine, ki so jih v tem času na teh področjih bili zabeležili. Običajno znašajo v Avstriji okrog 600 mm letno, letos pa so že v prvih sedmih mesecih, to je do 31. julija, sodelovali centralne meteorološke službe v Avstriji izmerili na Dunaju 672 mm padavin. Najbolj deževno mesec letošnjega leta je bil julij, ko so v nekaterih predelih Avstrije, kot n.p.r. v Salzburgu, na Tirolskem in v Burgenlandu zabeležili kar 21 deževnih dni. Od letošnjega bolj deževno leto je bilo samo še leto 1879.

V Zahodni Nemčiji so s tem v zvezi namenečeni meteorološki postaji prejemale od strani državljanih tudi pisma z naslednjo vsebino: »Če niste sposobni vremenskih razmer boljše urediti, potem je bolje, da svojo službo kar zapustite...« In dasiravno vreme bržkone nikakor ni odvisno od ubogih meteorologov, je pa nerazpoloženo ljudi v zvezi z njim vedno poslušalo na vsej Zemlji in poletje v Zahodni Nemčiji v resnici bilo bolj nekašna »zeleni zima«, kot je to nekdo pravilno zapisal v nekem drugem svojem protestnem pismu.

Od kar v Nemčiji obstaja meteorološka služba, ni v teku poletja še nikoli bila izmerjena tako velika količina padavin. Poleg tega so letos bile zabeležene tudi nižje temperature zraka in vode. Vtem ko znaša julija meseca po vsej Zemlji, da je vreme na Zemlji odvisno od razmer na Antarktiki.

Na geoloških in meteoroloških postajah Antarktike že nekaj let opravljajo merjenja, ki naj bi med drugim pripomogla tudi k temu, da bi se odkril pomen, oziroma vpliv antarktičnih zračnih tokov na vreme na Zemlji. Zavračajo se tehnični napredki ter izpolnjenim instrumentom, se ta merjenja zdaj lahko nadaljujejo tudi v zimskem času, in to v prostorih, ki se nahajajo pod ledeno skorjo.

Ze dosedanja proučevanja so privedla do predpostavke, da so vremenske razmere po vsem svetu odvisne od Antarktike. V času antarktičnih zim se namreč ogromne gume hladnega zraka dvigajo v obliki vertikalnih viharjev visoko v atmosfero, se z veliko hitrostjo pomikajo proti severu, nakar se v obliki mešanice hladnega in toplega zraka spuščajo na področja severne poloble.

Učenjaki, ki delajo na Antarktiki, so prepričani, da so zračni tokovi z Južnega tečaja tisti, ki najbolj vplivajo na naše vremenske razmere. Leti zatirujejo, da prihaja hladni zrak, ki prodira v srednjo Evropo, v pretežni meri v Antarktiko. Kot dokaz za to trditve navajajo rezultate svojih merjenj. Letos so postaje na Južnem tečaju zabeležile še prav posebno močne vertikalne tokove hladnega zraka, ki so dosegli hitrost do 180 km na uro. Spričo tega menijo, da je letošnje hladno in deževno leto prav posledica nenavadne dejavnosti antarktične »vremenske kuhinje«.

Meteorologija predstavlja sorazmerno še mlado znanstveno panogo, pa zaradi tega, kot je bilo rečeno na kongresu v Stockholmu, še ni povsem jasno, kljub preprostim podatkom o antarktičnih hladnih tokovih, kateri dejavljiki pravzaprav odločilno vplivajo, oziroma omogočajo različne vremenske pojave. Dasiravno meteorologi dvomijo, da bi se iste vremenske razmere pojavljale na določenih področjih v rednih ciklusih, se pa vendarle morebiti vedno radi zatekajo k stoletnim kolekljem, ki se v svojih vremenskih napovedih tako radi opirajo prav na omenjene vremenske cikluse. S tem v zvezi je zelo zanimiva tudi izjava meteorologa dunajskega mestnega sveta, dr. Zawadila, po kateri bodo leta 1970 slabe vremenske razmere dosegle svoj vrhunec. Na osnovi njegovih napovedi bo vse do omenjenega leta znatno več padavin kot normalno. Dr. Zawadila se že vrsto let znanstveno ukvarja z vremensko statistiko. Iz različnih merjenj temperature in ostalih meteoroloških podatkov je po njegovih besedah moč ugotoviti tudi določene periodične tendence vremenskih razmer. Od leta 1873 do 1964, vrhu tega pa še za prvih šest mesecev letošnjega leta, je opazoval in proučil vseh

33.784 dni. Iz tega proučevanja ter ustreznih grafičnih prikazov pa izhaja, da bodo v bodočih petih letih povprečne količine padavin se naprej rastle.

Katastrofalna deževja zadnjih let so se, kot smo na lastni koži občutili, čedalje bolj množila in krepila. Zaradi tega moramo — in to ne velja samo za področje Dunaja, marveč tudi za spodnjo in zgornjo Avstrijo ter v določenih smislu za celotno severno alpsko področje — se naprej računati z nadpovprečnimi padavinami ter visokim stanjem voda.

Opisane vremenske razmere so poleg drugega ustvarile vrsto gospodarskih problemov. V mnogih turističnih deželah Evrope so prav deževja in vetrovi bili tisti, ki so letos odganjali goste. Celo sredi največje sezone je bilo moč v številni turističnih središčih opaziti napise, ki so interese opozarjali na proste sobe. To seveda prinaša ogromno gmožno škodo, ki pa se ji ni moč ogniti, ker pač človek doslej še ni odkril ustreznih sredstev, ki bi z njimi vplival na vremenske pogoje. Potrebno bo torej čakati, dokler se nas narava ne umili.

Po poroki sta se zakonca Vadim vrnila v Evropo. Tu vidimo Jane Fonda z dvema otrokoma iz prejšnjih moževih zakonov: Christianom in Nathalie

VAŽNA KONFERENCA V TEHERANU

Omogočiti vsem ljudem da postanejo pismeni

Nepismenost je prav tako posledica zaostalosti, kot je zaostalost posledica nepismenosti - Za dosego namena je potrebna tudi odprava socialnih in gospodarskih krivic ter nasplošna neenakopravnost

Dne 8. septembra se je v Teheranu začela mednarodna konferenca o širjenju pismenosti. Pariski »Le Nouvel Observateur« je ob tej priložnosti priobčil razgovor svojega sodelavca z enim od funkcionarjev UNESCO o vprašanjih, ki so s tem v zvezi. Zaradi zanimivosti ga ponatiskujemo.

Moj sobesednik je funkcionar UNESCO in član delegacije ene od socialističnih držav v tej mednarodni organizaciji. Pogovarjava se zato, ker je na svetu 700 milijonov nepismenih, ker se je njihovo število v zadnjih dveh letih pomnožilo za 40 milijonov in ker se je v Teheranu začela konferenca o širjenju pismenosti.

»Vaša konferenca me spominja na velike človekoljubne akcije proti lakoti in vojni. Toda vse to je abstraktno. Za nepismenost so vzroki, kot so vzroki za lakoto in za vojne; vzroki so socialni, politični in gospodarski. Ne znam si predstavljati, kako se jih bo lotila vaša konferenca.«

Moj sobesednik je bil navdušen nad uvidom.

»Tudi meni je človekoljubnega blebetanja čez glavo dovolj. Če naučimo nepismene pisati, pa pri tem ne odstranimo vzrokov, zaradi katerih so ostali nepismeni, je to prav isto, kot če bi na leso no go prelepiti obliži. Problem nepismenosti je socialne narave, ne pa pedagoške. Kaj menite, ali je nepismenost posledica ali vzrok nezadostne razvitenosti?«

»Oboje«, sem odgovoril.

»Oboje je lahko«, je pritrdil sobesednik.

Dala sva na rešeto nekaj dežel. V Saudovi Arabiji in Jemenu je 95 odstotkov odraslih moških nepismenih, ženska pa sploh nobena ne zna pisati. Nepismenost v Angoli je 98-odstotna, na Haitiju in v Gvatemali 90-odstotna, v Iranu 87-odstotna. Sobesednik sem dejal da je v vseh teh deželah nepismenost nekakšen sistem vladavine in da se režimi v teh deželah borijo proti njej (če se sploh borijo) samo zaradi lepšega. V neki brošuri UNESCO, ki bo kmalu izšla, pa sem odkril tale odstavke: »Pritisni svetovnega javnega mnenja je prisilil obstanek v takih deželah k izjavi, da so naklonjeni načelom splošnega izobraževanja. Toda med njimi je dosti takih, ki se zavedajo, da bi se njihov politični položaj omajal ti stega dne, ko bi ta načela zmaga- la, kajti izobraževanje odpira pot drugim zahtevam. Akcije za širjenje pismenosti v takih deželah po navadi nimajo nobenega uspeha.«

»Lahko bi celo dodal«, je rekel sobesednik, »da učenje branja in pisanja celo poveča fatalizem pri ljudeh, če jim hkrati, ko jim daš abecedo, ne odpreš tudi možnosti, da spremenijo svoj način življenja, in če jim ne omogočiš, da postanejo aktivni državljani. V takih primerih se v njih vzbudi samo odpor do izobraževanja. Zastonj so pač zapravljali čas. Lah-

»Sedaj pa se vrniha h konferenci v Teheranu«, sem dejal. »Vidim, da program in ekipe UNESCO lahko pomagajo deželah, ki so se pri korakenju spoprijete z nepismenostjo in zaostalostjo. Kaj pa druge dežele?«

Funkcionar UNESCO mi je razložil, da se je organizacija maršičesa naučila iz dosedanjih uspehov. Njeni programi nimajo več za cilj splošno kampanjo za širjenje pismenosti; nič več se ne sklicujejo na človekoljubne nagibe, marveč se ravnanje po določenih »selektivnih taktikah«.

»Lepa stvar je, naučiti pisanja in branja prav vse ljudi, če imate za to sredstva in če ljudje občutijo voljo za to. Toda, mar so ljudje res povsod dosegli do praga pisane kulture? Očitno je, da ne. Po mojem se bolj izplača začeti pri ljudeh, ki aktivno ali pasivno ustvarjajo in potrebujejo po tem. Pri takih bi bil uspeh akcije najpopolnejši.«

Gre torej za povezavo med akcijo za širjenje pismenosti in med lokalnimi in pokrajinskimi gospodarskimi načrti. Gre za to, da se nauče brati in pisati ljudje iz območij, kjer je v teku industrializacija ali pa modernizacija kmetijstva.

»Veliko je ljudi, ki modrujejo (takole): le zakaj bi nepismene učili pisati in brati, ko imamo radio ter druge audio-vizualne metode, po katerih jih lahko hitro naučimo kretanj, potrebnih pri delu.«

»To je po mojem tehnokratski ugovor«, je povzel sogovornik. »Vprašanje se zastavlja drugače: ali hočemo iz ljudi napraviti orodje strojev, katerih ne bodo nikoli obvladali? Če je tako, potem jih navadite kretanj, za katere ne bodo vedeli, čemu služijo niti kakšen učinek imajo. Ali pa jih hočemo naučiti, da bodo samostojni? Če je tako, potem jih moramo naučiti brati in pisati. Za to porabljamo čas ne bo, proč vr. Z drugimi besedami: čas, ki ga boste v začetku porabili za to, se vam bo kasneje stotero obrestoval.«

M. B.
(Le Nouvel Observateur)

Niso za kruh v škatlah

Kdor želi kupiti veliko količino kruha v škatlah, se mora obrniti na zahodnonemško vojsko. Vojaki namreč ta kruh ni všeč, ne marajo ga jesti in tako je bilo bonsko obrambno ministrstvo pri siljenju dati v prodajo škatle kruha po 25 prenikov za škatlo. Kaže, da je to edini način, da bi izpraznili skladišča. Zamisel o kruhu v škatlah je namreč docela propadla.

Radio Vizija

PETEK, 17. SEPTEMBRA 1965	
Radio Trst A	7.30 Jutranja glasba; 11.30 Soplek slovenskih; 11.45 Revija solstov; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.00 Kvintet »New Harlekin« iz Vidma; 17.20 Pesem in ples; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Moderna simfonična glasba; 18.45 Koncertisti naše dežele; 19.00 Trobenta Harry James; 19.15 Pravičje, pripovedke in legende; 19.30 Motivi, ki so mladim všeč; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Pesmi brez besed; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.15 Jazz v Trstu; 22.40 Nežno in tiho; 23.00 Poletja Ornella Vanoni in Domenico Modugno.
Trst	12.05 Plošče; 12.20 Glasbeni vložek; 12.25 Tretja stran.
Koper	7.15 Jutranja glasba; 7.40 Lahki glasba; 8.00 Pevski program; 8.30 Dalmacija polje; 9.00 Plošče; 9.45 Poletje »The Ray Conniff Singers«; 10.00 Leonovci; 11.45 Glasbi; 10.40 Glasbeni vložek; 10.45 Pevci danes; 11.00 Program na ploščah; 11.30 Uspele melodije; 11.50 Glasba po željah; 12.45 Lahka glasba; 12.55 Nalaganje glasbe po željah; 13.40 Zbor RTV Zagreb; 14.00 Popularne skladbe; 14.45 Zabavna glasba; 15.00 Melodije za vas; 15.45 Domači ansambli; 16.00 Pojo Nino Robić, Annamaria, The Beatles in Caterina Valente; 16.30 Album klasičkov; 17.00 Jugoslavija po svetu; 17.10 Ital. narodne pesmi; 17.40 Glas-
beni kaledioskop	18.00 Prenos RL; 19.00 Francis Bay in njegov orkester; 19.30 Prenos RL; 21.15 Calvin Jackson in njegov kvartet; 22.40 Josef Suk: Andante sostenuto simfonije »Asra«; 23.00 Prenos RL.
Nacionalni program	8.30 Glasba za dobro jutro; 9.10 Glasbene strani; 9.45 Pevski program; 10.05 Opera antologija; 10.30 Pevci štirideset let; 11.00 Sprehod skozi čas; 11.30 Melodije in romance; 11.45 Glasba za godala; 12.05 Prijatelji ob 12; 13.25 Dva glasa in en mikrofoni; 14.55 Vreme na ital. morjih; 15.45 Gospodarska rubrika; 16.00 Program za najmlajše; 16.30 Simfonična glasba na ploščah; 17.05 »Vetri infranti«, radijska komedija; 19.10 Oddaja za delavce; 19.30 Glasbeni vrtiljak; 21.00 Simfonični koncert.
II. program	8.00 Jutranja glasba; 8.30 Orkestralni koncert; 9.35 Modna oddaja; 10.35 Najnovejša pesmi; 11.05 Plošče; 13.00 Srečanje ob 13; 14.00 Pevski program; 14.45 Za prijatelje plošče; 15.00 Ital. narodne pesmi in plesi; 15.35 Koncert; 20.50 Pevski brez besed; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.15 Jazz v Trstu; 22.40 Nežno in tiho; 23.00 Poletja Ornella Vanoni in Domenico Modugno.
III. program	18.30 Pregled filmske umetnosti; 18.45 Panorama idej; 19.30 Vsako večerni koncert; 20.30 Revija revij; 20.40 Mozartov koncert; 21.20

Slovenija

7.15 Iz lirčnih scen Petra Iljiča Čajkovskega opere »Evgenij Onegin«; 8.05 Jutranji zabavni zvoki; 8.35 Chopin s plošč; 9.30 Slovenske narodne; 10.15 Vedri zvoki; 10.55 Glasbene medigre; 11.15 Nimaš prednosti; 12.30 Kmečki nasveti; 13.15 Zabavna glasba; 14.35 Bach v priredbah; 15.25 Zabavni intermezzo; 16.30 Pesmi borbe in dela; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert po željah poslušalcev; 18.15 Slovenski volkani solisti, ansambli in bi julij, ko so v nekaterih predelih Avstrije, kot n.p.r. v Salzburgu, na Tirolskem in v Burgenlandu zabeležili kar 21 deževnih dni. Od letošnjega bolj deževno leto je bilo samo še leto 1879.

Ital. televizija

18.30 Program za najmlajše; 19.55 Sport; 20.30 Dnevnik; 21.00 »Pei di carota«, televizijska enodelanka; 22.15 Registriran športni dogodek, nato dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 XIII. festival neapeljske pesmi; 22.30 Nathalie Wood — poklic zvezde.

Jug. televizija

18.40 Poročila; 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse; 19.00 Britanska enciklopedija; 19.15 Stara gorenjska obet — film; 19.45 TV švedska vizualna — svoj. film; 21.20 TV obzoriki; 21.35 Francoski kulturni filmi.

Goriško-beneški dnevnik

S SEJE ODBORA TRGOVINSKE ZBORNICE

V Zagrebu se bodo te dni pogovarjali o meddržavnem industrijskem sodelovanju

Novi predsednik Zbornice za gospodarstvo Slovenije Drago Dolinšek je obiskal predsednika trgovinske zbornice inž. Rigonata

Na zadnji seji odbora trgovinske zbornice v Gorici je predsednik inž. Rigonata poročal o goriškem obisku novega predsednika Zbornice za gospodarstvo Slovenije Draga Dolinška kakor tudi o pogovorih, ki jih je imel z njim.

Kar zadeva industrijsko sodelovanje je predsednik dejal, da bo po shodu, ki je bil v Gorici meseca julija, ponovni sestanek 18. in 19. septembra v Zagrebu, ko se bo sestala italijanska - jugoslovanska zbornica. Na tem sestanku bo goriško zbornico predstavljali starejši odbornik rag. Grassilli skupno z generalnim tajnikom in načelnikom urada za inozemsko trgovino. Ob tej priliki bodo sestavili mešani odbor za industrijsko sodelovanje, katerega ustanovitev so sklenili na goriškem sestanku; goriško pokrajino bo zastopal cav. Monolo.

Predsednik je nato poročal o prvem shodu za prehrano, ki je bil v Trstu 11. in 12. septembra, na katerem so predčili nekaj poročil o tisti letni letinski vinu, globoko zmraženemu mesu ter embalaži rib. Rag. Grassilli je nadalje poročal o izidu sestanka, sklicanega na pobudo odbornika za industrijo in trgovino, na katerem so proučili možnosti priprave veleposlovne in sejmov v Trstu, Pordenonu, Vidnu, Gorici v prihodnjega leta, kakor tudi sodelovanje naše države na inozemskih razstavah.

Seja se je zaključila s poročilom odbornika prof. Marsana o pobudah za okrepitev živinoreje.

Jutri razdelitev diplom tečajnikom ustanove CIFAP

V soboto ob 19. uri bodo na sedežu CIFAP (popre. ENCIPI) na Korzu Italija 65 razdelili diplome in nagrade obiskovalcem tečajov, ki jih je vodila ustanova v šolskem letu 1964-65.

Poleg daril ministrstva bodo na:

DO VEČERA GA GASILCI ŠE NISO NAŠLI

Smrt priletnega moškega ki je skočil z mosta v Sočo

Automobilist, ki je spoznal njegov namen, ga je pograbil za roke, pa ga ni mogel zadržati

Včeraj dopoldne nekaj po 10. uri je neznan priletni moški stopil na ograjo ločniškega mosta ter skočil v Sočo, se preden so mu mogle osebe, ki so ga opazile, ga dale, preprečiti namero. Voda ga je odnesla proti gradbišču, kjer se sprehajalo truplo, potem pa ga je voda pogotila.

O dogodku so takoj obvestili goriške gasilce, ki so se odpravili k Soči z gumijastim tolmarno. Strugo so do večera temno niso našli, vendar trupla niso našli.

Kvestura je zaslila nekoga odvisca izmed vseh je imel največ povedati Sergio Zuttion iz Ul. Fatti, ki se je ravno takrat peljal po mostu in je ugotovil namero moškega, ko se je začel povzpeti na steno. Ker se z avtom ni mogel ustaviti na mostu, da ne bi zaustavil prometa, se je zapeljal do konca mosta in stekel k moškemu. Zagrabil

boljši obiskovalci vsakega tečaja prešli še darila, ki so jih poslale osrednje vodstvo ustanove, ter druge ustanove in organizacije iz Gorice.

Svečanosti bodo predsedovali krajevni predstavniki ministrstva za delo in socialno skrbstvo, šolskega ministrstva, občinske in pokrajinske uprave, sindikalnih organizacij ter delodajalcev.

Medtem se v tajništvo nadaljuje vpisovanje tečajnikov za novo šolsko leto; poleg tečajev za stenografijo in tipografijo ter popravilne radikalnih sprejemnikov bodo letos še tečaji za tajnike podjetij ter popravilne televizorjev.

Vpisovanje v slovensko srednjo šolo v Gorici

Ravnateljstvo slovenske enotne srednje šole v Ul. Randaccio v Gorici obvešča prizadete slovenske starše, da se bo zaključilo vpisovanje v prvi, drugi in tretji razred te šole neprekinjeno v soboto 25. t.m. Vabimo vse slovenske starše, ki imajo godne otroke za nižjo srednjo šolo, da jih vpišejo v to slovensko šolo, kjer jih bodo poučevali v njihovem jeziku, kar je najboljše jamstvo za dober učni uspeh.

IZPRED OKRAJNEGA SODIŠČA V GORICI

Ravnatelj veleblagovnice Standa obsojen ker ni plačal socialnih dajatev

Pogojna kazen za avtoprevoznika brez knjigovodstva - Ni prijavil prenočitve tujcev

Po večmesnem presledku zaradi poletnih počitnic so včeraj dopoldne zopet začeli z razpravami pred okrajnim sodiščem v Gorici.

Med drugimi se je moral zagovarjati personalni vodja veleblagovnice STANDA odvetnik 63-letni Guido Mella iz Milana, v zadevi uslužbenca 21-letne Marije Geroglet iz Podgore, Ul. IV. novembra 44, za službeno dobo od 27. maja do 15. novembra 1963. Dne 23. maja 1963 je uprava STANDE zaprosila pri uradu za delo v Gorici dovoljenje za prevzem Gerogletove na delo s položajem vajeke v uradu. Ker je Gerogletova dovolila samo šolo za trgovsko knjigovodstvo ter so jo hoteli zaposliti pri delu, kjer je potrebna kvalificirana uradna moč, je zavrnila prošnjo STANDE.

Naslednji dan je podjetje predložilo drugo pismo, v katerem je zahtevalo dovoljenje za zaposlitev Gerogletove kot vajeke v prodajnem oddelku, ter je tudi doseglo zahtevano dovoljenje. Med nekim kontrolnim pregledom pa so pozneje ugotovili, da je bila Gerogletova zaposlena kot pomožna uradna oseba in da niso zanjo plačevali predpisanih socialnih dajatev. Zato je bil Mella obsojen na plačilo 96.000 gube čemur pa se je uprl. Pri včerajšnji razpravi je bil sodnik spoznal za krivega ter ga obsojil na 90.000 lir globe in na plačilo sedmih stroškov.

Obtožbenca je zagovarjal odv. Sardos iz Trsta.

Pri drugi razpravi se je moral zagovarjati 43-letni avtoprevoznik Benedetto Curoli iz Gorice, Ul. Terza Armata 144 pod obtožbo, da je izdal nepokrit ček za 300.000 lir pri Banca Popolare Giuliana v Gorici ter da ni vodil predpisane knjigovodstva v svojem podjetju. Obtožbenec je priznal krivdo ter se je izgovoril, da ni vodil knjigovodstva ker je njegovo avtoprevozniško podjetje premajhno. Sodnik dr. Bassi ga je obsojil na globo 80 tisoč lir zaradi krivde čeka in na štiri leta zapora zaradi pomanjkanja knjigovodstva. Vendar pa je kazen pogojna in brez vpisa v kazenski list Brani ga je odv. Luzzatto.

Pri tretji razpravi je bil na tožni klopi 26-letni uradnik Luigi Moretti iz Gorice, Ul. Mattioli, ki začasno živi na švedskem. V obtožnici je rečeno, da je dne 21. septembra lani nudil prenočitve dvema tujcem in sicer Avstrijcu Horstu Edtmayerju in Tunizijcu Hacquideu Redjebu, ne da bi ju prijavil policiji, kot to zahtevajo predpisi. Moretti se je izgovoril, da ni vedel za take predpise ter da sta njegova prijatelja zagotovila, da se bosta že sama prijavila. Sodnik je Morettijske obsojil na pet dni priporočno in brez vpisa.

Uradno ga je zagovarjal odv. Develag.

Delovanje krožka

«De Rosa» v Ronkah

Prejšnji večer je bila na sedežu društva «De Rosa» v Ronkah seja mladincev, na kateri sta predstavila društva predsednik Rinaldo Ricci in podpredsednik Marino Castellani poročala o njegovem delovanju in novih nalogah. Sklenili so preimenovali društvo v «Krožek za družbene vede F. De Rosa», v katerem bodo poslej predavale znane osebnosti o družbenih in kulturnih vprašanjih. Proti koncu meseca bo prvo predavanje o oporniškem gibanju.

Vinsko posodo nad 100 hl je treba prijaviti

Trgovinska zbornica v Gorici opozarja vse prizadete, da bo dne

Nekaj podatkov o goriški občini

Občinske ceste v Gorici merijo v dolžino 116 kilometrov, po površini pa 812.000 kvadratnih metrov. Večji del cest je asfaltiran, skoraj 70 km, s kockami je tlakovanih 3,8 km cest, v makadamu pa jih je 42 kilometrov.

Mesto je 86 metrov nad morsko višino (Travniki) ter je dolgo v smeri sever-jug (nekako med Sent-mavrom in letališčem) 9 kilometrov, v smeri vzhod-zahod (državna meja pri Šempetru-Ločnici) 7 kilometrov.

Površina javnih parkov znaša 63.000 kvadratnih metrov, gredic 11.900 kv. metrov, drevoredi so dolgi 11.000 metrov, mestna kanalizacija pa 41.000 metrov.

Ob koncu lanskega leta je štela Gorica 43.740 prebivalcev, kar pomeni, da smo se že kar dobro zadržali nad 40.000 prebivalcev, kar je v nekem smislu cilj naše občinske uprave. Če bi število goriškega prebivalstva zadržali pod 40.000 prebivalcev, potem bi naše mesto kot pokrajinsko središče izgubilo ceno vrsto ugodnosti.

ŠPORTŠPORTŠPORT

NOGOMET

PO TEKMI V BUENOS AIRESU

VESTI IZ KOPRSKEGA OKRAJA

Veselo vzdušje v vrstah Interja

Domačini se pritožujejo nad sodnikom

BUENOS AIRES, 16. — Inter je ponovno klubski svetovni prvak. Herroverovo moštvo je hotelo dobiti neodločen rezultat, ker bi ta zadostoval za osvojitve medcelinskega pokala. In tega je tudi dosegel. Argentinci so res prevladovali v prvem polčasu in so imeli tudi nekaj smole. Vendar je tudi res, da so v iskanju gola igrali precej razsipno. Streljali so z vseh strani in iz vsake razdalje, kar je

iz Catani Catania - Brescia v Livorno Livorno - Varese v Ferrari Spal proti zmagovalcu dvoboja Potenza - Pro Patria v Modeni Modena - Lanerossi Vicenza v Benetkah Venezia - Lazio

MOTOCIKLIZEM

ZA PG JUGOSLAVIJE

Navodila udeležencem nedeljske prireditve

Parkirni prostori in gostinske usluge

TRŽIČ, 16. — Prireditelji II. tekmovalja za Grand Prix Jugoslavije v moto-crossu so izdelali za navodila ob prihodu

Iz smeri Tržič: Promet bo na dan prireditve usmerjen v Podlublje predvsem po novi avto cesti, mogoče pa bo tudi po lokalni cesti, s katere pa bo dovoz na avto cesti le na rednih dnevih.

Odvoz z avto ceste za avto buse in osebnih avtomobilov s posebnimi oznakami ter za motocikle in mopede bo tik ob prireditvenem prostoru v desno in to za parkirišča št. 5, 7 in 8. Za vse druge avto buse in osebnih avtomobile pa bo odvoz na odvozu «Podlublje» ter po lokalni cesti nazaj proti prireditvenemu prostoru na parkirišču št. 9.

Za vozila tekmovalcev in tehničnih služb je dovolj le po lokalni cesti s tem, da imajo tekmovalci dovolj v tekmovalne bokse skoraj glavni vhod (povoz), vozila tehničnih služb pa parkirajo pri «ekskluzivnem» prostoru.

Iz smeri Ljubljane: Vsa vozila iz smeri Ljubljane (doma in inozemska) se izločijo z avto ceste pri «Camping» in se nato po lokalni cesti usmerjajo na parkirišča.

Parkiranje: Parkiranje vozil bo na parkirnih prostorih usmerjeno po organih prometne milice in posebnih rediteljih, zato naj vozniki upoštevajo njihova navodila. Neusmerjeno parkiranje na lokalni cesti od «Centrala» do odvoza pri «Camping» ne bo dovoljeno.

Odvod: Vozni motornih vozil iz parkirišč na avto cesti bo pod vodstvom organov prometne milice in posebnih rediteljev. Vozila iz parkirnih prostorov št. 5, 7 in 8 se bodo vključevala neposredno na avto cesti iz parkirnega prostora št. 9 pa po kratki odvoznici preko lokalne ceste na avto cesti nižje od mostu ob prireditvenem prostoru.

Parkiranje je brezplačno! Vozniki upoštevajte navodila organov prometne službe!

GOSTINSTVO: Na prireditvenem prostoru bodo gostinska podjetja pokrvela za prehrano in plačilo. Poleg ostalega se bodo na prireditvenem prostoru prodajale tudi nacionalne specialitete, in sicer:

— odloček, porcija din 600
— jagjedina, porcija din 600
— triziska brizla, porcija din 450
— telečja ali piščančeva obara.

Nogometaši iz ČSSR gostovali v Kopru

Prva zmaga Lesonita v I. košarkarski ligi

KOPER, 16. — Predvečernjimi popoldne so nastopili v Kopru češkoslovaški nogometaši (Chovostroj), ki so na gostovanju v Sloveniji. Nad 700 gledalcev je z zanimanjem pričakoval nastop češkoslovaških gostov, o katerih smo že slišali mnogo pohvalnih besed. Chovostroj je namreč član druge lige ČSSR in je v tej skupini enkrat osvojil prvo mesto, štirikrat.

Tekma sama pa je razočarala gledalce. Gostje so namreč zmagali le s skromno razliko 2:0 (2:0). V prvem polčasu so domačini igrali dokaj zmeden in so Čehi zasluženo dosegli dva zadetka. V drugem polčasu pa se je položaj povsem spremenil, saj so bili Kopranji povsem enakovredni, sem pa tja pa celo v premoci. V drugem polčasu je odlično delovala koprska obramba z ostrimi in požrtvovalnimi igralci Jovanovičem, Turkovičem in Zupancem, odlično je prestal svoj prvi nastop tudi vratar Kopač Ciglic, ki je ubranil tri ostre udarce nasprotnega napada. Skoda, da ima koprski napad nekaj izrazito slabih točk in ne pogumnih igralcev, sicer bi lahko v drugem polčasu dosegli vsaj eni zadetek.

Od gostov smo pričakovali več, morda pa je tudi res, da niso odprli vseh svojih kart. Glede na to, da bodo Čehi v soboto igrali v Ljubljani z Olimpijo, je srečanje prišlovali tudi trener ljubljanske Olimpije Branko Elsner. Tudi on je pohvalil dobro igranje domačinov v drugem polčasu, mentem ko gostje po njegovem mnenju najbrž niso pokazali vsega kar znajo. V kolikor bo tekmovalna komisija Nogometne zveze Jugoslavije dovolila to nedeljo za odigranje zadostila te tekme Olimpija-Hajduk, bo proti Chovostroju nastopilo v soboto mlado moštvo Olimpije.

Ilirska Bistrica je slavila v soboto svoj športni praznik. Domači košarkarji so namreč zabeležili svoj prvo zmago v zvezni ligi in premagali Rabotniške iz Skopja 69:56. Nad 1500 gledalcev torej ni zmanj obiskovalcev tekme v Ilirski Bistrici. Domači igralci so po dolgi pripravi izvedli vendarle dokazala, da znajo zmagati. Seveda je ta zmaga bolj simbolična pomena, kajti Lesonita nima niti teoretičnih možnosti, da bi se obdržal v ligi. Pač pa so s to zmago pomagali ljubljanskemu Slovani, ki je zdaj izven nevarnosti.

O sami tekmi lahko povemo, da je bila zelo razburljiva. V rednem času se je namreč končala neodločeno 55:55. V podaljških pa se je uveljavila boljša kondicija pripravljenosti domačinov, medtem ko je bil Rabotniški močno prireditelj tudi zaradi tega, kar sta dva njegova najboljša igralca zaradi petih osebnih napak zapustila igrišče.

BOKS

RIMINI, 16. — Bruno Santini je noč ohranil naslov italijanskega prvaka srednje kategorije. V dvoboju za naslov je Santini premagal po točkah v 15 rundah Luciana Luglija.

NORFOLK, 16. — Bivši svetovni prvak srednje kategorije 15-letni Ray «Sugar» Robinson je premagal s tehničnim k.o. v drugi rundi 22-letnega Billa Andersona.

RIM, 16. — Povratni dvoboj za svetovni naslov srednje kategorije 15-letni Benvenuti - Mazzinghi bo 26. novembra letos v rimski športni palači.

TOKIO, 16. — V tujakšnji krogi se govori, da bi svetovni prvak muške kategorije Italijan Salvatore Burmi branil 26. oktobra v Tokiju svoj naslov proti Hirokiju Ebihari.

WBA (World Boxing Association) in WBC (World Boxing Council) sta zahtevala od Burmuna, da se pred 1. novembrom letos brani svoj naslov.

CIUDAD MEXICO, 16. — Mehški boksar Vicente Saldivar bo branil svoj naslov svetovnega prvaka persne kategorije 18. decembra v dvoboju z ganskim bokserjem Floydom Robertsonom.

KOŠARKA

HELSINKI, 16. — Evropsko prvenstvo v košarki za 1967. leto bo od 28. septembra do 8. oktobra v Helsinkih.

Na katero so mislili v Trstu, verjetno prav zaradi vabil več istrske motivike že pred mnogimi leti. Ne samo tega dela, tudi njegovega avtorja, Viktorja Cara Emina, ni poznala Ljubljana vse do leta 1947, ko so igrali njegovo dramo «Na straži». Igra je dosegla svoj namen, vzbudila je pri slovenskem občinstvu sočutje do razmer in ljudi in z uspehom so jo igrali — tako kakor tudi «Zigova mrtveca» — pri popolnoma zasledenem avtorju je bila prav gotovo edina — slovenska uprizoritev drame črnogorskega kralja Nikola I. «Balkanska carica», uprizorjena v originalu ob balkanskih dogodkih, 10. novembra 1912. Uprizoritev so sprejeli sicer kot epopejo, polno domoljubnih besed, ki z resnično dramatikom nima veliko skupnega, vendar z vso simpatijo. Pogosta so bila tudi srečanja s hrvaškim dramatikom S. Tučim. Po dveh premiera, prevzetih iz ljubljanskega spreda, je njegova «Golgot» začela poslednjo predvono sezono v Trstu, ki je s tem za celih sedem let prehitel Ljubljano. Tudi Nušičev «Sveti» je bil obljubljen, a neizveden.

(Nadaljevanje sledi)

DUŠAN MORAVEC

Repertoarna samostojnost in odvisnost slovenskega gledališča v Trstu (1902-1920)

(Ponatis iz «Dokumentov slovenskega gledališkega muzeja 4» - Ljubljana)

6.

Prva sezona pod novim vodstvom se je začela z Gogoljevimi «Revizorjem», kmalu zatem pa je dal Dragutinović uprizoriti prvega Schillerja uprizoritev (Ljubezn) ob koncu leta pa že tudi prvega Shakespeara («Beneški trgovec»). Gotovo, vzporedno s tem je tekla tradicija nezahvalnih burk in ganljivik a la «Mlinar in njegova žena» — ta igra, ki jo je sicer že Verovšek poskušal odstaviti, se je spet vračala silerno se sen klub ironičnem glasovnem časopisnih poročevalcev, da je le še strahotna za tiste, ki jo

se hočejo gledati, komedija pa za tiste, ki jo morajo gledati. Gotovo, uvažanje opere je slabilo kvaliteto vsega gledališkega dela, vendar bi se ji v duhu tistega časa gledališki ravnatelj moral odreči. Za več ravnatelj moral biti gledalec, let prej, se preden je bilo gledališče pokliceno, je kritik Edinovič tako spodbujal domače amaterje, ko je pisal o igralcih: «Porabljam na priložnost, da opozorim naše Dramatično društvo na to lahkonogo, veselostno muzo gledališke umetnosti. Ali niso pri nas v Trstu najboljša tla za opero? Gotovo! Ves naš tem-

perament in ves tukašnji mliher kar kliče po operi...»

Res, bila so kar se da ugodna tla, tako ugodna, da ljudem ni bilo treba posebej, prevzema se da so ob predstavah te «lahkonoge muzi» brž zasedli hišo do zadnjega kotička, ob resnejših režiserjevih prizadevanjih pa je zevala praznina. V poročilih tistih let beremo ob primeru resnega repertoarja (Briev, «Redci talara») res besede o mirni toplotnosti občinstva, tako da kritiku je še nikoli ni bilo tako jasno, kak napredek se je vršil v poslednjih letih v umetniški izobrazbi široke mase našega gledališkega občinstva, pa tudi «Beneškega trgovca» je imela kritika za dokaz, da «ese naše gledališče ni slepo in brez-pogojno udalo okusu časa, ki ga karakterizira povsodi velika privlačnost dunajske opere, dokaz, da si je svestno svoje kulturne misije. Dragutinović je pač hotel oboje, za vsakogar nekaj, nemara je bil njegov račun celo tak, da bo z opereto privabil v gledališče ljudi, ki mu bodo ostali zvesti tudi ob Shakespearu ali Ibsemi. Vendar, statistika nam zelo na krakto, pa prav zgovorno pove, kako je ravnala publika: «Beneški trgovci» je imel dve ponovitvi, «Valček čar» devet; premierski inkaso

pri Shakespearovi igri je bil 244 kron, pri Straussovi operi 1160 kron, tako je zapisano v ohranjenih blaginjskih knjigih.

Toda Shakespear je bil vendarle na sporedu in ob njem so igrali še marsikaj, kar je bilo dobro in za Trst novo, ne samo operete. Zato je prav gotovo krivična ocena, zaslišana

Robert Primožič kot Zrinjski leta 1911 v Trstu

o tem obdobju kasneje, ko je vodil Slovensko gledališče Milan Škrbinšek, življive besede o Dragutinoviću in njegovi «makaeradni kampaniji», o času, ko je slovensko gledališče v Trstu postalo kabaret in je bilo «naša prava smotata» (E 10. aprila 1919).

Poskrbel pa je novi režiser in umetniški vodja tudi za mnoge samostojne primve v tržaškem repertoarju, čeprav je kajpada razumljivo in opravičljivo, da je obnovil s tržaškimi igralci hkrati marsikaj iz svojih ljubljanskih let. Pri pravilju je dve predstavi, ki sta jima bili za osnovo Jurčičevi besedili, vendar se je — prav gotovo hote — ognil Govekarjevim dramatičnim. Nobene ob tem dveh, na «Hera mestnega sodnika» (Flemik-Kleinmayer), ne «Donna» (Česnik) Ljubljane ni poznala; obe sta bili sprejeti s kritičnimi pripombami, hkrati pa so bile ob tej priložnosti znova zapisane take pripombe tudi na rovaš Govekarjevih «narodnih igrah». Zanimivejša za tržaško občinstvo je bilo gotovo srečanje z novim delom domačega, spet tržaškega avtorja, Petintridge-setletna škedenjska učiteljica Marica Gregorič je pripravila za uprizoritev «prvo dramsko delo domačega slovstva, ki nam ga je podarila ženska av-

Režiser Leon Dragutinović

torka. Bil je to po Jurčiču nov komusi upodobitve nesrečne usode Veronike Deseniške v romastiku zasnovani drami s prvotnim imenom «Zagorski bisera». Pisali so o njej, da je vse ovita v nekaj mističnih idealizem, pa tudi o tem, da je dosegla velik vnanji uspeh in — ker je bila poslednja predstava prve Dragutinovičeve sezone — da gledališče «ni moglo bolj dostojno kajključiti minole jako vspele sezone» (E 2. maja 1911).

V repertoarju načrtih tiste časa je bilo še nekaj slo-

venskih novitet, ki bi bile pomembna obogatitev tržaškega spreda, pa iz raznih razlogov do uprizoritev ni prišlo. Za 26. december 1910 najavlja na krstna predstava Kraigherjeve «Školjke» je bila najprej odložena in pozneje potihem odstavljena — zaradi nasprotovanja meščanskih krogov tržaškega mesta. Tako se je odločil odskriti krst te zanimive in za tisti čas gotovo nove igre za celo desetletje, saj je bila krstna predstava šele leta 1920 v Mariboru, Ljubljani, Kristianov pa šele 1921. leta. Tudi Premiera «Samosvoj» je bil v načrtu, pa neizveden zaradi avtorjeve volje, naj bi bila krstna predstava v Ljubljani. Najavljeno je bil tudi «Punt na Beneškem» Ivana Klodiča-Sabladoskega, vabil je zaradi snovi, vendar uprizoritev ni bilo.

Poleg slovenskih so pomembni slovenski samostojni elementi Dragutinovičevega spreda. Celot Tolstojev «Živi mrtveca» je bil uprizorjen v Trstu (21. novembra 1911) prej kakor v Ljubljani, na sporedu pa je bilo zlasti več del jugoslovanskih dramatikov, ki jih Ljubljana ni poznala, ali pa se je srečala z njimi šele kasneje. Za tretja Dragutinovičeva premiera je bila drama «Zimsko sonce»,